Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Judecător: Balan Tatiana)
Dosar nr.2r-493/24 (2-23069332-02-25r-09022024)

D E C I Z I E

02 aprilie 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Țurcan Ion
Judecătorii Malîi Ala și Dulghieru Dorin

examinând în absența părților recursul declarat de executorul judecătoresc ***** împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 ianuarie 2024, emisă în cauza civilă la demersul executorului judecătoresc ***** privind aplicarea interdicției de a părăsire a țării pe un termen de 6 luni debitorului *****

c o n s t a t ă:

La data de 13 mai 2023, executorul judecătoresc ***** a depus în instanță un demers privind aplicarea interdicției de a părăsire a țării pe un termen de 6 luni debitorului *****i.

În motivarea demersului executorul judecătoresc ***** a indicat că în procedura de executare forțată se află documentul executoriu nr.2-301/2019 din 09 iulie 2019, emis de Judecătoria Chișinău, sediul Centru cu privire la încasarea de la *****i în beneficiul *****a datoriei în mărime de 594,78 euro și 1952,72 lei.

Afirmă că întru executarea hotărârii menționate mai sus, de către executorul judecătoresc au fost întreprinse măsurile de asigurare a executării și acțiunile executare în conformitate cu prevederile art.62, 63 din Codul de executare.

Astfel, prin încheierea 176-5513/2019 s-a dispus intentarea procedurii de executare în baza documentului executoriu în cauză și numită în condițiile art. 62 Cod de executare al RM procedura de conciliere a părților, la care debitorul fiind somat legal nu s-a prezentat fapt confirmat prin înscrisurile anexate la demers.

În urma interpelărilor făcute în adresa instituțiilor de stat, deținătoare de registre, precum și din informația parvenită nu au fost depistate și stabilit locul aflării bunurilor debitorului.

Conform solicitării creditorului urmăritor, acesta a solicitat aplicarea față de debitor a tuturor măsurilor în vederea executării documentului executoriu.

Verificând baza de date ACCES s-a constatat că debitorul traversează frontiera de stat, iar obligațiile prevăzute în procedura de executare nu le onorează, astfel este necesar aplicarea interdicției de părăsire a hotarelor țării.

Comunică că în adresa debitorului au fost expediate un șir de scrisori prin care a fost somat în repetate rânduri de a se prezenta la birou în vederea onorării obligațiilor asumate. Odată cu înaintarea documentului executoriu spre executare silită, de către executorul judecătoresc au fost întreprinse un șir de acțiuni în vederea executării documentului executoriu. Pe toată perioada procedurii de executare debitorul intenționat a tergiversat executarea hotărârii de judecată.

Dat fiind că a făcut uz de toate mijloacele legale în vederea executării titlului executoriu, debitorul se eschivează de la executarea acestuia, iar părăsirea hotarelor Republicii Moldova ar face dificilă executarea hotărârii judecătorești, consideră necesară aplicarea repetată a interdicției de a părăsi țara debitorului *****i pe un termen de 6 luni.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 ianuarie 2024, demersul executorului judecătoresc a fost respins.

La data de 31 ianuarie 2024, executorul judecătoresc ***** a contestat cu recurs încheierea primei instanțe, solicitând casarea acesteia, soluționarea problemei în fond, cu admiterea demersului executorului judecătoresc.

În motivarea cererii de recurs a reiterat motivele invocate în demersul înaintat în instanța de fond, suplimentar a indicat că nu este de acord cu încheierea instanței de fond, dat fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material, motiv pentru care o consideră neîntemeiată, pasibilă de a fi casată.

Susține că prima instanță nu a luat în considerație faptul că prin măsura de asigurare respectivă, va fi asigurată executarea hotărârii judecătorești, or creditorul nu are ca scop limitarea debitorului la libera circulație, dar urmărește scopul perceperii datoriei, căci dacă debitorul părăsește țara s-ar putea compromite perceperea acesteia, or care ar mai fi rostul art.64 din Codul de executare.

Consideră că instanța de fond în mod pripit și nejustificat a respins demersul executorului judecătoresc.

În conformitate cu prevederile art.426 al.(3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Potrivit art.425 CPC termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea ei, prin urmare recurentul la caz a respectat acest termen.

Studiind recursul declarat în cumul cu materialele cauzei, Colegiul civil consideră recursul ca fiind neîntemeiat și care urmează a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.427 lit. a) CPC instanța de recurs, după ce examinează recursul, este în drept să respingă recursul, să mențină încheierea instanței de fond.

Conform art.27 din Constituția Republicii Moldova, dreptul la libera circulație în țară este garantat. Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

Potrivit dispozițiilor art.54 alin.(2), (4) din Constituția Republicii Moldova, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

În această ordine de idei, relevanță au și prevederile art.2 din Protocolul adițional nr.4 CEDO, în conformitate cu care oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora. În anumite zone determinate drepturile recunoscute în paragraful 1 pot face obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică. ***Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală***.

În temeiul art.1 alin.(1) și (2) din Codul de executare, procedura de executare are sarcina de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege.

În scopul îndeplinirii sarcinii prevăzute la alin.(1), legislația privind executarea stabilește competenta executorului judecătoresc, modul și condițiile de executare silită a documentelor executorii.

Conform prevederilor art.10 alin.(1) Cod de executare, executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul cod, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile.

În conformitate cu art.74 din Codul de executare, executarea silită se efectuează prin:

a) urmărirea mijloacelor bănești în numerar ale debitorului;

b) urmărirea mijloacelor bănești de pe conturile bancare ale debitorului;

c) urmărirea bunurilor debitorului prin aplicarea sechestrului pe bunuri si prin vânzarea sau administrarea lor silită;

d) urmărirea salariului, pensiei, bursei și altor venituri ale debitorului;

e) urmărirea mijloacelor bănești și bunurilor debitorului care se află la terți;

f) ridicarea de la debitor și predarea către creditor a obiectelor indicate în documentul executoriu;

g) alte măsuri prevăzute de lege.

Conform dispozițiilor art.22 alin.(1)-(2) lit. x) din Codul de executare, ***executorul judecătoresc este în drept să solicite instanței judecătorești, la cererea creditorului, aplicarea față de debitor a interdicției de a părăsi țara*** în cazul în care plecarea acestuia ar face imposibilă sau dificilă executarea hotărârii judecătorești.

Potrivit art.63 alin.(1) lit. b) din Codul de executare, ***în scopul asigurării executării documentului executoriu***, odată cu intentarea procedurii de executare, ***executorul judecătoresc este în drept să interzică debitorului de a săvârși anumite acte.***

Conform dispozițiilor art.64 alin.(1) din Codul de executare, ***interdicția de a părăsi țara în cel mult 6 luni se aplică de către instanța de judecată, la demersul executorului judecătoresc***, doar după luarea măsurilor de asigurare a executării documentului executoriu, cu obligarea executorului judecătoresc de a efectua periodic un control privind necesitatea menținerii acestei interdicții.

Executorul judecătoresc este obligat să întreprindă măsurile prevăzute de lege pentru executarea operativă a documentelor executorii și să explice participanților la procesul de executare drepturile și obligațiile lor.

Conform Hotărârii nr.7 din 05.04.2011 Curții Constituționale privind controlul constituționalității art.64 Codului de executare, se specifică faptul că interdicția de a părăsi țara, stipulată de art.64 din Codul de executare, este o ***măsură excepțională***, fiind instituită pentru asigurarea executării documentului executoriu. Aceasta ***se aplică doar după ce au fost efectuate măsurile prevăzute de art.63 alin.(1) Cod de executare***.

Din probatoriul administrat în speță, Colegiul a constatat că în procedura

executorului judecătoresc ***** se află documentul executoriu nr.2-301/2019 din 09 iulie 2019, emis de Judecătoria Chișinău, sediul Centru cu privire la încasarea de la *****i în beneficiul *****a datoriei în mărime de 594,78 euro și 1952,72 lei.

Prin încheierea 176-5513/2019 s-a dispus intentarea procedurii de executare pe marginea documentului executoriu în cauză și numită în condițiile art.62 Codul de executare, procedura de conciliere a părților.

La data de 13 mai 2023, executorul judecătoresc ***** a depus în instanță un demers privind aplicarea interdicției de a părăsire a țării pe un termen de 6 luni debitorului *****i.

Fiind investită cu judecarea demersului executorului judecătoresc prima instanță a ajuns la concluzia respingerii demersului executorului judecătoresc.

Nefiind de acord cu încheierea emisă, executorul judecătoresc ***** a declarat recurs împotriva acesteia, solicitând casarea încheierii contestate, soluționarea prin decizie a problemei în fond, cu admiterea demersului înaintat.

Raportând dispozițiile normelor suscitate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond neîntemeiată.

În argumentarea acestei poziții, Colegiul reține că aplicarea interdicției de a părăsi țara este o măsură de asigurare excepțională aplicabilă în vederea executării documentului executoriu, iar executorul judecătoresc ***** nu a anexat la actele cauzei suficiente probe, care ar indica asupra necesității intervenirii instanței de judecată cu asemenea restricții față de debitor, nefiind confirmat nici faptul că executorul judecătoresc a epuizat toate posibilitățile de a executa documentul executoriu nominalizat.

De altfel, executarea unei hotărâri judecătorești reprezintă ultima etapă a procesului judiciar. Un act executoriu neexecutat, nu poate să asigure atingerea scopului de bază - protejarea drepturilor și libertăților omului precum și a interesului public. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, ***statul în calitate de posesor al forței publice, trebuie să acționeze diligent pentru a asista creditorul în vederea executării unei hotărâri judecătorești.***

Prin urmare, executorul judecătoresc urmează să efectueze măsurile legale corespunzătoare în vederea executării documentului executoriu, iar interdicția de a părăsi țara nefiind aplicabilă în situația nerespectării rigorilor impuse, ci doar după luarea tuturor măsurilor de asigurare a documentului executoriu.

Cu referire la acest capitol, instanța de recurs reține prevederile art.27 din Constituție, potrivit cărora dreptul la libera circulație în țară este garantat. Oricărui cetățean al Republicii Moldova, îi este asigurat dreptul de a-și stabili

domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

Dreptul la libera circulație este protejat, de asemenea și de art.2 din Protocolul nr.4 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art.12 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art.13 alin.2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Așadar, orice limitare a dreptului persoanei la libera circulație, la caz - interdicția de a părăsi țara, trebuie să corespundă anumitor exigențe de ordin material și procedural, care să garanteze proporționalitatea acesteia cu scopul urmărit.

În acest sens, Colegiul reiterează că aplicarea interdicției de a părăsi țara este o măsură excepțională instituită pentru asigurarea executării documentului executoriu și se aplică doar după ce s-a dovedit faptul că alte măsuri de executare nu au dus la executarea documentului executoriu.

La caz, din materialele cauzei deduse judecății nu se reține că ultimul ar fi întreprins toate acțiunile pentru a asigura executarea documentului executoriu deținut în procedură.

Mai mult decât atât, interdicția de a părăsi țara în privința debitorului *****i fiind o măsură excepțională instituită pentru asigurarea executării documentului executoriu deținut în procedura de executare de către executorul judecătoresc ***** urmează a fi aplicată doar după ce au fost efectuate măsurile prevăzute de art.63 alin.(1) din Codul de executare, scopul cărora este de a asigura executarea documentului executoriu.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în contextul unor litigii având ca subiect ingerința în dreptul de a părăsi țara, măsura de restricționare a trecerii frontierei de stat a unei persoane debitoare ar putea fi dispusă în cazul în care este necesară protejarea drepturilor altor persoane și anume protejarea drepturilor și intereselor legitime ale creditorilor ce dispun de un titlu executoriu.

În cauza Baumann vs. Franța (cererea nr. 33592/96 par.60) CtEDO a menționat că în sensul articolului 2 protocolul 4, doar măsurile care corespund scopurilor enumerate la paragraful trei din acest articol, permit autorităților statale, pe teritoriul cărora se găsește individul să-i limiteze dreptul la libera circulație chiar și temporar.

În cauza Reiner c. Bulgariei (nr.46343/99 din 23 mai 2006) Curtea Europeană a estimat că „...din principiul proporționalității reiese că restricția privind dreptul de a părăsi țara sa din cauza unei datorii neachitate nu poate fi justificată decât în măsura în care urmărește un scop, perceperea datoriei, iar faptul că debitorul părăsește țara ar putea compromite șansele de a percepe suma în cauză”.

Apreciind solicitarea de aplicare a interdicției de a părăsi țara din punct de vedere a proporționalității acesteia cu scopul de a garanta executarea documentului executoriu, Colegiul reține că demersul executorului este unul neîntemeiat, în temei legal fiind respins de către instanța de fond în condițiile în care la materialele cauzei ***nu se regăsesc suficiente probe întru susținerea oportunității aplicării interdicției de a părăsi țara față de debitorul*** *****i.

De altfel, conform constatărilor Curții Europene, măsura restrictivă trebuie să fie prevăzută expres de lege, să aibă la origine un temei legal și să fie aplicată doar după expirarea termenului de executare benevolă a titlului executoriu și după întreprinderea unor eforturi rezonabile pentru a percepe datoria prin alte mijloace, astfel încât ***restricția să fie o ultimă soluție de natură a influența conduita și responsabilitatea debitorilor pentru executarea titlurilor executorii***.

Prin urmare, atât la nivel național, cât și la nivel internațional, limitarea libertății de circulație poate apărea ca o normă cu caracter exclusiv, ca o măsură strict necesară raportată la conduita persoanei și nicidecum ca o măsură de constrângere cu caracter psihologic.

Altfel spus, limitarea dreptului la libera circulație poate interveni doar în cazuri excepționale când persoana întreprinde acțiuni active capabile de a leza drepturile și libertățile altora și o altă soluție în vederea curmării unui asemenea comportament nu există, condiții neîntrunite în speță.

Instanța de recurs respinge argumentele invocate de executorul judecătoresc în cererea de recurs cu referire la faptul că a întreprins toate măsurile de asigurare a executării și că a demonstrat că neaplicarea interdicțiilor față de debitor, ar face imposibilă sau dificilă executarea documentului executoriu, or, executorul judecătoresc dispune și de alte pârghii legale pentru a executa documentul executoriu, iar aplicarea fără un temei plauzibil a interdicțiilor solicitate de executorul judecătoresc, ar duce la încălcarea dreptului la libera circulație prevăzut de acte naționale și internaționale.

De altfel, având în vedere valoarea obiectului executării în raport cu măsurile deja întreprinse de către executorul judecătoresc în acest sens, executorul judecătoresc nu a făcut dovada necesității prezenței debitorului în cadrul procedurii de executare silită.

În consecință, Colegiul constată lipsa temeiurilor de aplicare a interdicției de a părăsi țara față de debitorul ***** argumentele formulate în acest sens de către executorul judecătoresc urmând a fi apreciate critic.

În această ordine de idei, Colegiul califică ca fiind neîntemeiate toate alegațiile recurentului din cererea de recurs, motiv pentru care Colegiul menține soluția instanței de fond ca fiind întemeiată.

Totodată, Colegiul ține să remarce și faptul că recurentul nu a invocat în cererea de recurs nici un argument întemeiat, care ar combate concluziile din încheierea contestată, nu a prezentat careva motive ce ar face posibilă casarea acesteia.

Respingând recursul instanța de recurs pune în evidență faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale că, nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebait şi alţii contra Franţei, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Subsecvent, instanța de recurs relevă că potrivit jurisprudenței CtEDO, recursurile trebuie să fie efective, capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell c. Irlandei, 16.04.91), pe când în recursul declarat, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În virtutea celor expuse, Colegiul civil respinge ca fiind nefondate și lipsite de pertinență toate alegațiile recurentului vizavi de netemeinicia actului judecătoresc contestat.

În consecință, din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea primei instanțe este una întemeiată și legală, fiind aplicate corect normele de drept material și procedural, iar motivele invocate de către recurent sunt lipsite de temei legal, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat și a menține încheierea instanței de fond.

În conformitate cu prevederile art.427 lit. a) CPC, Colegiul Civil comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de executorul judecătoresc *****.

Se menține încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 ianuarie 2024, emisă în cauza civilă la demersul executorului judecătoresc ***** privind aplicarea interdicției de a părăsire a țării pe un termen de 6 luni debitorului *****i.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului
Țurcan Ion

Judecătorii
Malîi Ala

Dulghieru Dorin